

Postanowienie z dnia 7 listopada 2005 r.

III SW 61/05

Karta do głosowania niezawierająca elementów wskazanych w art. 72 i 200 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. - Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 46, poz. 499 ze zm.), w tym nazwy lub skrótu nazwy komitetu wyborczego, jest niezgodna z ustawą i w konsekwencji nie może być uznana za ważną kartę urzędową.

Przewodniczący SSN Józef Iwulski, Sędziowie SN: Maria Tyszel, Barbara Wagner (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 2005 r. na posiedzeniu niejawnym sprawy z protestu wyborczego Wiesławy K., Jadwigi D., Wiesława D., Agnieszki D., Daniela S., Olgi S., Henryki S., Janiny P., Wiesławy P., Jadwigi S., Franciszka S., Jerzego K., Anny J., Anny D., Doroty S., Zbigniewa W., Jarosława S. przeciwko ważności wyborów do Sejmu RP i Senatu RP

p o s t a n o w i ł:

wydać opinię, że zarzut protestu jest zasadny, a naruszenie art. 200 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. - Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 46, poz. 499 ze zm.) mogło mieć wpływ na wynik wyborów.

U z a s a d n i e

W proteście przeciwko ważności wyborów do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, przeprowadzonych w dniu 25 września 2005 r. grupa wyborców z okręgu wyborczego nr 27 w Częstochowie zarzuciła, że głosowanie w tym okręgu wyborczym odbyło się na kartach do głosowania, na których nie znajdowało się oznaczenie komitetów wyborczych. Wobec tego, zostali „wprowadzeni w błąd”, ponieważ kandy-

datów na liście do Senatu traktowali „jako bezpartyjnych”. Wnosili o unieważnienie wyników wyborów w okręgu wyborczym nr 27.

Odnosząc się do treści zarzutów, Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej w Częstochowie potwierdził, że karty do głosowania użyte w wyborach do Senatu w okręgu wyborczym nr 27 nie zawierały nazw komitetów wyborczych, które zgłosiły kandydatów na senatorów. Wyjaśnił, że w dniu 17 sierpnia 2005 r. Okręgowa Komisja Wyborcza w Częstochowie podjęła uchwałę w sprawie zarządzenia druku kart do głosowania w wyborach do Sejmu RP i Senatu RP, zgodnie z którą karty miały być drukowane „w brzmieniu załączników do uchwały”. Wzór karty do głosowania w wyborach do Senatu RP dostarczony do drukarni zawierał jednak błąd polegający na pominięciu w nim nazw komitetów wyborczych, które zgłosiły kandydatów na senatorów. Błąd ten wykryto dopiero w dniu wyborów około godziny 8¹⁵, a zatem w czasie, gdy od co najmniej dwóch godzin trwało już głosowanie. Mając na uwadze, że w głosowaniu mogło wziąć udział około 5% wyborców oraz po ustaleniu, że wydrukowanie kart nie zawierających błędów i ich dostarczenie do obwodowych komisji wyborczych trwałoby nie krócej niż 8 godzin, Okręgowa Komisja Wyborcza podjęła uchwałę stwierdzającą, że treść wydrukowanych kart do głosowania w wyborach do Senatu RP jest zgodna z wzorem ustalonym przez Okręgową Komisję Wyborczą w Częstochowie. Komunikat o treści uchwały został przekazany do wszystkich obwodowych komisji wyborczych. Uchwała dotarła do obwodowych komisji wyborczych pomiędzy godziną 12³⁰ a 13⁰⁰.

Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej w Częstochowie wyraził stanowisko, że karty do głosowania użyte podczas głosowania w okręgu wyborczym nr 27 nie zawierały jednego z elementów wymaganych zgodnie z art. 200 Ordynacji wyborczej, przez co naruszały powołany przepis. Za „kontrowersyjny” uznał jednak pogląd, wedle którego karty te byłyby nieważne. Artykuł 72 Ordynacji wyborczej posługuje się bowiem pojęciem „kart innych niż urzędowo ustalone”. Może to oznaczać, że „karty urzędowo ustalone, to takie karty, których treść została ostatecznie ustalona w zarządzeniu ich wydrukowania wydanym przez uprawniony do tego organ wyborczy, tj. przez okręgową komisję wyborczą”. Ze sformułowania „inne niż urzędowo ustalone” wynika, że nieważność kart do głosowania „należy wiązać ze sposobem ustalenia ich treści”. Za nieważne należałoby zatem uznać tylko takie karty do głosowania, których treść została ustalona przez nieuprawnioną do tego instytucję lub osobę (nieurzędowo). Wszystkie karty do głosowania użyte w okręgu wyborczym nr

27 miały podobną treść, która - choć z błędem - została ustalona urzędowo. Podnosił nadto, że naruszenie przepisów Ordynacji wyborczej nie miało wpływu na wynik wyborów do Senatu RP w okręgu wyborczym nr 27. Karty do głosowania nie stanowiły - według niego - jedyne źródła informacji o kandydacie na senatora. W każdym lokalu wyborczym znajdowało się bowiem w widocznym miejscu obwieszczenie okręgowej komisji wyborczej o zarejestrowanych kandydatach zawierające ich charakterystykę oraz nazwę (lub skrót nazwy) komitetu wyborczego, który zgłosił kandydaturę. Również członkowie obwodowych komisji wyborczych wydający wyborcom karty do głosowania informowali wyborców o błędzie w karcie do głosowania oraz o możliwości sprawdzenia na obwieszczeniu lub w komunikacie OKW, który komitet zgłosił danego kandydata. Podkreślił, że obaj wybrani kandydaci uzyskali zdecydowaną przewagę ilości głosów. W konkluzji wniósł o ustalenie, że w wyborach do Senatu RP w okręgu wyborczym nr 27 doszło wprawdzie do naruszenia Ordynacji wyborczej, jednakże nie miało ono wpływu na wynik wyborów.

Państwowa Komisja Wyborcza podzieliła pogląd i argumentację wyrażone przez Przewodniczącego Okręgowej Komisji Wyborczej w Częstochowie w kwestii ważności kart do głosowania. Zdaniem tej Komisji, karty użyte w wyborach do Senatu w okręgu wyborczym nr 27, „choć wadliwe w świetle art. 200 Ordynacji wyborczej, nie były kartami nieważnymi”. Wybory do Senatu „mają charakter zdecydowanie spersonifikowany, a określenia, które komitety zgłosiły kandydatów mają znaczenie informacyjne”. Wyniki wyborów do Senatu w okręgu wyborczym nr 27 wskazują, że wyborcy głosowali świadomie na określonych kandydatów. Opinia Państwowej Komisji Wyborczej sprowadzała się do twierdzenia, że w sprawie doszło do naruszenia przepisów Ordynacji wyborczej, jednakże nie miało ono wpływu na wynik wyborów.

Prokurator Generalny wniósł o uznanie, że zarzut protestu w przedmiocie naruszenia przez Okręgową Komisję Wyborczą nr 27 w Częstochowie art. 200 Ordynacji wyborczej do Sejmu RP i Senatu RP jest zasadny, jednakże naruszenie to nie miało wpływu na wynik wyborów w tym okręgu. Karty do głosowania użyte w okręgu wyborczym nr 27 nie są nieważne w rozumieniu art. 72 Ordynacji wyborczej. Powołany przepis stanowi o kartach „innych niż urzędowo ustalone”. Ponieważ treść kart do głosowania w okręgu wyborczym nr 27 została ustalona przez Okręgową Komisję Wyborczą w Częstochowie, a zatem w drodze urzędowej, nie można skutecznie podnosić, że były nieważne. Naruszenie art. 200 Ordynacji wyborczej nie miało

wpływu na wynik wyborów do Senatu RP, o czym świadczą wyniki wyborów w okręgu nr 27.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 60 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 46, poz. 499 ze zm., powoływanej dalej jako „Ordynacja wyborcza”) głosowanie odbywa się przy pomocy urzędowych kart do głosowania, których treść określają przepisy szczególne ustawy. Wedle art. 200 tej ustawy, na karcie do głosowania umieszcza się w porządku alfabetycznym nazwiska i imiona zarejestrowanych kandydatów na senatorów, z podaniem nazwy lub skrótu nazwy komitetu wyborczego. Karty do głosowania inne niż urzędowo ustalone lub nieopatrzone pieczęcią obwodowej komisji wyborczej są nieważne (art. 72 Ordynacji wyborczej). Wydrukowanie kart do głosowania na senatorów zarządza okręgowa komisja wyborcza według wzoru ustalonego przez Państwową Komisję Wyborczą w trybie art. 39 ust. 1 pkt 3 ustawy.

Nieuzasadniona jest dokonana przez Okręgową Komisję Wyborczą w Częstochowie oraz Państwową Komisję Wyborczą wykładnia sformułowania „karta urzędowa”. Kartą urzędową w rozumieniu Ordynacji wyborczej jest tylko taka karta do głosowania, która zawiera elementy wskazane w art. 200 (nazwiska i imiona zarejestrowanych kandydatów umieszczone w porządku alfabetycznym oraz nazwę lub skrót nazwy komitetu wyborczego). Dodatkowym wymogiem jest opatrzenie takiej karty pieczęcią obwodowej komisji wyborczej. Przepisy *expressis verbis* określają wymagania jakie spełniać ma karta urzędowa, aby można było uznać ją za ważną. Wymagania te mają charakter bezwzględny. Ich niedopełnienie powoduje, że karta do głosowania nie tylko nie jest urzędową, ale także - na podstawie art. 72 Ordynacji wyborczej - jest kartą nieważną. Oznacza to, że wbrew stanowisku Okręgowej Komisji Wyborczej w Częstochowie i Państwowej Komisji Wyborczej, wada polegająca na nieoznaczeniu komitetu wyborczego na karcie do głosowania, nie może być konwalidowana przez podjęcie uchwały i ogłoszenie komunikatu. Innymi słowy, karta niezawierająca obligatoryjnych elementów wskazanych w art. 200 i art. 72 Ordynacji wyborczej jest niezgodna z ustawą, a w konsekwencji nie może zostać uznana za ważną.

Wyniki wyborów w okręgu wyborczym nr 27 zostały ustalone na podstawie nieważnych kart do głosowania nie podających nazw komitetów wyborczych, które zgłosiły kandydatów. Uchybienie tego rodzaju mogło mieć wpływ na decyzję wyborców i wynik wyborów, zwłaszcza, że do chwili ujawnienia błędu w okręgu wyborczym nr 27 do głosowania przystąpiło około 5% wyborców. Ani Ordynacja wyborcza, ani przepisy innych ustaw nie zobowiązują wyborców do podejmowania działań zmierzających do uzyskania informacji o przynależności politycznej kandydatów na senatorów, w tym również do zapoznania się z uchwałą czy obwieszczeniem Państwowej Komisji Wyborczej. Nie można podzielić stanowiska Państwowej Komisji Wyborczej, wedle którego, wyborcy głosowali świadomie. Wręcz przeciwnie, znacząca ilość protestów zgłaszanych z okręgu wyborczego nr 27 w Częstochowie, świadczy niewątpliwie, że brak oznaczenia nazwy komitetów wyborczych dezinformował wyborców.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 80 ust. 1 i ust. 2 Ordynacji wyborczej wydał opinię o zasadności zarzutów protestu i uznał, że naruszenie przepisów dotyczących głosowania mogło mieć wpływ na wynik wyborów w okręgu nr 27.

=====